

Předkládáme čtenářské veřejnosti spis Gustava Riedla, profesora filozofické fakulty brněnské university a prvního vedoucího katedry dialektického a historického materialismu na této universitě.

Gustav Riedel, ač pocházel ze zámožné rodiny, přimkl se záhy k revolučnímu dělnickému hnutí. V roce 1933 — ve svých jedenadvaceti letech — vstupuje do KSČ. Že u něho nešlo o módní záležitost, dokázal Gustav Riedel celým svým dalším životem. Byl to především jeho hluboký smysl pro sociální spravedlnost a důkladné, neustále se prohlubující znalosti marxisticko-leninské teorie, co mu dodávalo sílu v boji proti společenské reakci. Kromě úkolů vyplývajících ze stranických funkcí v brněnské městské organizaci plnil soudruh Riedel před druhou světovou válkou celou řadu úkolů uložených mu stranou na různých úsecích našeho veřejného života. Už v té době napsal větší počet článků, v nichž zaujímal vždy důsledně marxistické stanovisko k různým otázkám našeho kulturního života. (Psal o pokrokové filmové tvorbě, o problémech výchovy mládeže a o jiných otázkách.)

Nacističtí vetřelci ho jako člena městského vedení KSČ hned na začátku okupace zatkli a odsoudili k sedmi letům káznice. Podle vyprávění spoluvězňů choval se soudruh Riedel v žalářích a v koncentracích velmi statečně. Stejně neohroženě a s plným elánem se po mnohaletém věznění vrhl na jaře 1945 do budovatelské práce. V letech 1945—1946 pracoval v aparátu krajského výboru KSČ (zpočátku jako vedoucí kulturně propagačního oddělení, později jako vedoucí oblastní stranické školy), byl členem tehdejšího předsednictva KV KSČ aj. Po Únoru začal jako první přednášet maxismus-leninismus na brněnské universitě a o několik let později se stal vedoucím katedry dialektického a historického materialismu. Tuto katedru vedl až do své smrti v roce 1960.

Soudruh Riedel byl vzorem komunisty — bojovníka proti fašismu, vykořisťování a reakční ideologii, byl vzorem bojovníka za spravedlivý společenský řád. Svou bohatou organizačně politickou, učitelskou a propagandistickou činnost rozvíjel na základě hlubokých znalostí teorie

marxismu-leninismu. Sám také v nemalé míře přispěl k rozvoji naší teorie a nemůže být pochyb o tom, že by byl v tomto směru ještě mnoho vykonal, kdyby smrt násilně nepřetrhla niť jeho života.

Vědecké dílo profesora Riedla je tak různorodé, jak bohaté a pestré byly teoretické problémy, které sám život posunul do středu zájmu marxistických filosofů. Jeho články a stati se obíraly kromě již zmíněných otázek kulturního života především různými problémy historického materialismu. Psal o kategorii výrobních sil, a to v souvislosti s přípravou větší monografie o otázkách základny a nadstavby. Důležitou součást rozboru úkolů inteligence v naší společnosti představuje jeho pokus vymezit pojem inteligence. Jeho kritika koncepcí buržoazní demokracie a parlamentarismu významnou měrou přispěla k lepšímu pochopení kvalitativního rozdílu mezi socialistickou demokracií, kterou neustále prohlubujeme, a demokracií měšťáckou.

Z problémů historicko-filosofických se těšily jeho zájmu především dějiny marxistické filosofie (psal ovšem také o předmarxistických filosofech: Montesquieu, Herakleitos). Kromě statí o mladém Marxovi vzbudila velkou pozornost jeho předmluva k českému vydání jednoho Dietzgenova spisu.

Nejvýznamnější jeho prací z dějin marxistické filosofie je tento spis.

V „Ludvíku Feuerbachovi a mladém Marxovi“ se autor obšírně obírá otázkou Feuerbachova vlivu na mladého Marxe a zastává stanovisko, že tento vliv bývá přeceňován. Hluboký rozbor přerodu Karla Marxe v marxistického filosofa a rozbor všech podmínek a okolností, za nichž k němu došlo, je významným příspěvkem k problematice, která je dnes mimořádně aktuální. Měšťácká filosofie za aktivní pomoci revizionistů se totiž snaží zneužívat názorů mladého Marxe proti marxismu.

Gustav Riedel toto své dílo dokončil, neměl však už možnost je připravit pro tisk. V autorově pozůstalosti jsme našli celý text spisu, kompletní poznámkový aparát a obšírný seznam literatury. Dali jsme provést jazykovou korekturu a kapitoly jsme v zájmu větší přehlednosti opatřili názvy. Protože jsme nechtěli vynechat v titulu žádné kapitoly to podstatné, co autorovi tanulo na mysli, zvolili jsme poněkud obšírnější názvy kapitol. Také v zájmu větší přehlednosti této poměrně rozsáhlé práce jsme na konec přiřadili „Obsah“, a to také v ruském a německém překladě. Tyto jinojazyčné obsahy mají aspoň částečně nahradit cizojazyčná shrnutí. V autorově pozůstalosti jsme totiž nenašli nic, co by mohlo sloužit jako podklad takových resumé, a nepovažovali jsme za dost vhodné pořizovat je sami.

Autor měl v úmyslu provést některé úpravy v průběhu přípravy knižního vydání své práce. Je ovšem těžké tyto úpravy provádět místo

něho. Proto odevzdáváme díla do tisku v podstatě v té podobě, v níž je autor zanechal.

Katedra došla k závěru, že i bez těch úprav, které by autor nesporně provedl, kdyby žil, bude tato práce — vzhledem k rozsáhlému materiálu, který zpracovává — obohacením naší filosofické literatury na úseku dějin marxistické filosofie. Vyslovujeme pevné přesvědčení, že kniha autora, který pro vítězství socialismu v naší společnosti přinesl nemálo obětí a věnoval mnoho úsilí propagaci vědeckého světového názoru, se stane předmětem zájmu naší teoretické i propagandistické veřejnosti.

Katedra dialektického a historického materialismu
na universitě J. E. Purkyně v Brně

